

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

Grote gele kwikstaart

Soms moet zelfs een verwoed vogelaar de 'stad' in. Kleren kopen of gewoon boodschappen doen. En dat is maar goed ook, want anders zou een bijzondere stadsbewoner onopgemerkt blijven. De grote gele kwikstaart, die we kennen als broedvogel van snelstromende beken in het oosten en zuiden van het land, overwintert midden in steden als Amsterdam, Alkmaar, Haarlem en Hoorn. Het is daar niet het stromende water wat de vogel aantrekt, maar het stilstaande water op platte daken. Daar vindt hij muggenlarven en andere kleine beestjes.

Voorkomen

In september vliegen de Scandinavische grote gele kwikstaarten over ons land en in oktober de Duitse. Een klein deel blijft bij ons overwinteren. Of dat vogels uit Scandinavië zijn of uit Duitsland is niet bekend. Ze zoeken dan voedsel langs stromend of stilstaand water. Langs de kanalen van de Amsterdamse Waterleidingduinen, waar

● Foto: Paul van Wieringen.

het water nog enigszins stroomt, verblijven ze vaak. Ook bij duinrellen, langs kanalen en vaarten in de polder kunnen we ze tegenkomen. Tenminste als er een oevertje is waarop ze in ondiep water voedsel kunnen zoeken. De meest opmerkelijke plaatsen die de grote gele kwikstaart opzoekt, zijn de platte daken in de steden.

De soort is in ruim 60% van de atlasblokken in de atlaswinters vastgesteld. De meeste grote gele

kwikstaarten verblijven in het zuidelijke deel van de provincie. In Laag Holland, West-Friesland en de Noordkop zijn aaneengesloten gebieden te vinden waar geen grote gele kwikstaarten zijn waargenomen.

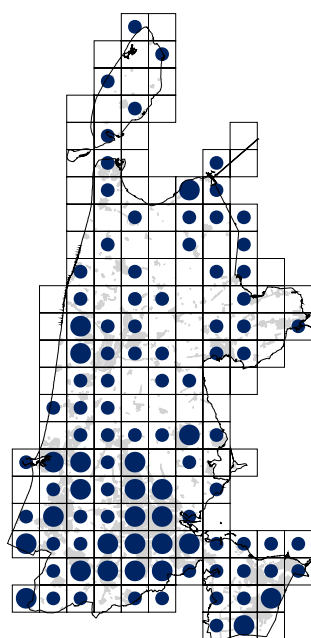
Veranderingen

Als we de winterspreiding vergelijken met die in 1978-1983, blijkt er sprake van een enorme toename. Het aantal atlasblokken waar deze kwikstaart verscheen, steeg van 20 naar 100. Vooral in het sterk verstedelijkte zuiden van de provincie en in de binnenduinstrand is de soort op meer plaatsen te zien. De toename is mogelijk het gevolg van de zachtere winters van de laatste jaren. Van strenge winters heeft de soort flink te lijden en dat heeft directe gevolgen voor de broedpopulatie. De winterspreiding in Groot-Brittannië en Ierland steeg de laatste veertig jaar ook.

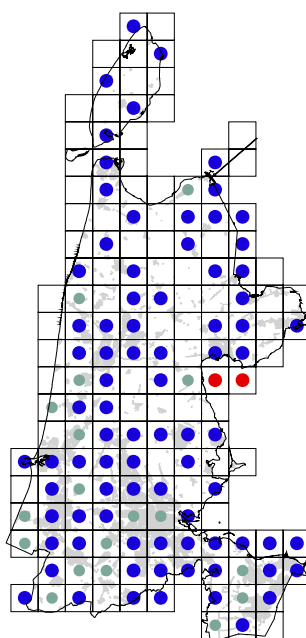
De toename van de winterpopulatie heeft vermoedelijk ook te maken met de langzame uitbreiding van het broedareaal van de grote gele kwikstaart. Zelfs in Noord-Holland hebben deze eeuw twee succesvolle broedgevallen plaatsgevonden (Robbenoordbos in 2000 en Amsterdamse Waterleidingduinen in 2001).

Door klimaatveranderingen gaat deze kwikstaart ook steeds noordelijker broeden in Scandinavië.

Johan Stuart

verspreiding
● 1 - 3 ex
● 4 - 10 ex

verandering
● alleen in 1979-1983
● beide perioden
● alleen in 2012-2016